

Οι γερμανικές εκτελέσεις

Γράφει ο **Σαράντος Καργάκος** (Ιστορικός - Συγγραφέας)

Απέφευγα για λόγους προσωπικής ευαισθησίας (έχουμε κι εμείς βέβαια τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα μας!) ν' αναφερθώ στο περιβόητο θέμα των γερμανικών αποζημιώσεων. Ήμουν εξήμισυ ετών όταν ανήμερα σχεδόν του Αγίου Νικολάου του 1943 οι Γερμανοί πηγαίνανε για σκοτωμό τ' αδέρφια του πατέρα μου. Η μάνα μου λέει πως με κρατούσε από το χέρι. Πέρασε το αυτοκίνητο με τους μελλοθάνατους από μπροστά μας, ο μικρός θείος μου που ήταν δεν ήταν 30 ετών, σήκωσε το χέρι και μας χαιρέτισε μ' ένα πικρό χαμόγελο.

Και μετά το αυτοκίνητο χάθηκε σε κάποια στροφή. Τότε για πρώτη φορά άκουσα κι έμαθα τη λέξη εκτέλεση. Κι η λέξη έμεινε άσβηστη στη συνείδησή μου, γιατί έκτοτε είχαμε κι άλλες, κι άλλες πολλές ακόμη εκτελέσεις. Έφευγαν από κοντά μας αγαπημένα πρόσωπα κι ο κόσμος έλεγε: «Τα πήγαν για εκτέλεση»!

Κάποτε τα δεινά έληξαν και στον τόπο εγκαθιδρύθηκε μια κουτσή και στραβή τάξη. Η οικογένειά μου περνούσε δύσκολες ώρες αφόρητης φτώχειας. Η Κατοχή μάς είχε εξουθενώσει. Κάποιοι δικηγόροι ξεκίνησαν έναν αγώνα για αποζημιώσεις. Μάζευαν υπογραφές από συγγενείς θυμάτων.

Υπόσχονταν -αν θυμάμαι καλά- δύο χιλιάδες το «κεφάλι». Πήγαν και στον πατέρα μου να υπογράψει, μα ο φτωχούλης αρνήθηκε με βδελυγμία. «Δεν κοστολογούνται τα κεφάλια των αδελφών μου», είπε. Κι ένιωσα πως ανταπέδιδε με τη φράση αυτή την καλύτερη τιμωρία στην επηρμένη μεταπολεμική Γερμανία, τη Γερμανία του οικονομικού θαύματος, που στηρίχθηκε στην ξένη εργασία και στην αφειδώς παρεχόμενη αμερικανική βοήθεια.

Αν σ' όλη αυτή τη μακρά διαδικασία με πληγώνει κάτι, είναι όχι αυτή καθαυτή η εκτέλεση, αλλά η «νομιμότητα» αυτής της εκτέλεσης. Οι γερμανικές αρχές είχαν διακηρύξει πως για κάθε σκοτωμένο Γερμανό θα εκτελούνταν 40 άμαχοι Έλληνες. Ας το σκεφθούμε αυτό: 40 Έλληνες έναντι ενός Γερμανού! Έτσι μας κοστολόγησαν κι έτσι μας κοστολογούν. Ένας Έλληνας είναι υποπολλαπλάσιο του Γερμανού. Αυτό εκφράζει όχι απλώς τη ναζιστική θηριωδία αλλά τη γενικότερη ευρωπαϊκή νοοτροπία. Γιατί, όπως πολύ σοφά έλεγε ο Ντισραέλι, «μπορεί μια αποικία ν' απέκτησε ανεξαρτησία, αλλά δεν παύει γι' αυτό το λόγο να είναι αποικία».

Αν σήμερα οι Γερμανοί δυστροπούν να πληρώσουν την επιδικασθείσα από τα Δικαστήρια αποζημίωση στους μαρτυρικούς κατοίκους του Διστόμου (και όχι μόνον του Διστόμου), δεν το κάνουν μόνο από τσιγκουνιά, το κάνουν για να μας ταπεινώσουν ακόμη μια φορά. αρνούνται υπόσταση στα δικαστήριά μας. Ουσιαστικά δεν αναγνωρίζουν σε μας υπόσταση κράτους. Παραπέμπουν το ζήτημα στον Υπουργό. Αυτός είναι ένας περιδεής εκπρόσωπος της Νέας Τάξης που δεν λογοδοτεί στον ελληνικό λαό αλλά στα Διευθυντήρια των Νέων Καιρών.

Αυτό που όμως με θλίβει δεν είναι η ψυχική κακομοιριά των κυβερνώντων, είναι το ηθικό κατάντημα κάποιων δημοσιογράφων. Άκουγα ένα μεσημέρι κάποιον ραδιοσχολιαστή που με άκρως περιφρονητική φωνή στιγματίζε τη συμπεριφορά των Διστομιτών, επειδή κατέφυγαν στα ασφαλιστικά μέτρα κατά των Γερμανών. Κι έλεγε: «Πού φθάσαμε...»! Έπρεπε να είχε ζήσει τη γερμανική φρίκη της Κατοχής, για να είχε δει το πού φθάνει το κτήνος όταν κυριεύει την ανθρώπινη ψυχή.

Τι έκαναν οι κάτοικοι του Διστόμου από το να προσφύγουν στη Δικαιοσύνη; Μήπως έπρεπε κι αυτοί – κι όχι μόνο αυτοί- να συμπεριφερθούν γερμανικά, δηλαδή να πιάσουν καμιά πεντακοσαριά Γερμανούς τουρίστες και να τους κρατήσουν ομήρους ή να τους εκτελέσουν; Στα αντίποινα των Γερμανών εμείς δεν απαντήσαμε με αντίποινα. Οι Γερμανοί τιωρήθηκαν ελάχιστα γι' αυτά που διέπραξαν στον τόπο μας. Κάλυψαν ένα ελάχιστο μέρος των αποζημιώσεων που όφειλαν. Συνέχισαν τη ναζιστική πολιτική, όχι βέβαια στη γραμμή του Χίτλερ (δεν είναι ακόμη καιρός) αλλά στη γραμμή του Γκαίμπελς. Παραπλάνηση και εξαπάτηση. Και μετά αποθράσυνση. Θα 'ρθει στιγμή που θα μας ζητήσουν αποζημίωση για τις σφαίρες που ξόδεψαν για να μας... σκοτώσουν.

Μέρος Δεύτερο

Το κείμενο που προηγήθηκε είχε γραφτεί προ πολλών ετών για να δημοσιευθεί στην εφημερίδα όπου αρθρογραφούσα επαγγελματικώς. Δεν δημοσιεύθηκε• και σε λίγες ημέρες «εκτελέστηκα» και δημοσιογραφικώς. Μου τράβηξαν το χαλί επιτηδείως κάτω από τα πόδια μου. Τώρα που ήλθαν οι δύσκολοι καιροί και η Γερμανία μάς φόρεσε καπίστρι, πολλοί σταθμοί και πάμπολλα έντυπα μου ζητούν να μιλήσω και να γράψω για τις περιβόητες αποζημιώσεις. Μου ζητήθηκε να μιλήσω και για τις εκτελέσεις. Κι αντιμετώπισα τις λαιμοδαμίες δύο «καναλοκύνων». Αναφερόμουν στην εκτέλεση των συγγενών μου και στην υπέροχη στάση της γιαγιάς μου. Ήμουν μπροστά, όταν ο πατέρας τής ανακοίνωσε την εκτέλεση των δύο παιδιών της, των δύο αδελφών του. Η γιαγιά -βαθιά χριστιανική ψυχή- κατέβασε το μαύρο τσεμπέρι ως τα μάτια και πριν τυλίξει με αυτό το στόμα για να μη βγει κραυγή οδύνης, κατόρθωσε να μουρμουρίσει:

– Ο θεός να τους συγχωρέσει για το κακό που μου έκαναν!...

Κι έπειτα κλείστηκε στη βαθιά σιωπή της. Που και που ένα σιγαλό – σαν αγεράκι απαλό- μοιρολόι.

Πέρασαν κάποια χρόνια. Ήμουν στην τελευταία τάξη του Γυμνασίου, την λεγόμενη τότε «Ογδόη». Ο πατέρας έφθασε ένα μεσημέρι ράκος στο σπίτι. Τον είχε επισκεφθεί στο κατάστημα του «Δραγώνα» (Αιόλου 89) ο άνθρωπος που είχε βάλει στη λίστα των μελλοθάντων τα αδέρφια του. Ήταν ετοιμοθάνατος• τον «κουράριζε» στον Άγιο Σάββα, εξάδελφός μου ογκολόγος. Του έμεναν λίγες ημέρες ζωής. Ζήτησε από τον εξάδελφό μου την άδεια να βγει για λίγες ώρες• έπρεπε κάποιον να δει. Και πήγε να βρει τον πατέρα μου. Δεν μπορούσε να ανέβει στον ημιώροφο. Τον ζήτησε και κατέβηκε ο πατέρας. Σαν τον είδε πάνιασε.

– Ήλθα να πάρω τη συγγνώμη σου, του είπε ο άλλος. Σε λίγες μέρες πεθαίνω...

Ο πατέρας, βαθιά συγκλονισμένος, μόλις κατόρθωσε να ψελλίσει μία φράση:

– Να 'σαι συγχωρεμένος...

Ανέβηκε γρήγορα τις σκάλες και κλείστηκε στο γραφειάκι που ήταν το λογιστήριο. Δεν ήθελε να τον δει κανείς με δάκρυα στα μάτια. Ήταν ένας μικρόσωμος άνθρωπος με υψηλή περηφάνεια. Μας τα είπε στο σπίτι με αναφιλητά. Ήταν η πρώτη φορά που μάλωσα με τον πατέρα μου. Με τη σκληρότητα της νεανικής ηλικίας πίστευα πως η συγγνώμη σ' έναν εγκληματία συνιστά αδικία. Σήμερα το ίδιο θα έπραττα κι εγώ, Αυτό δεν σημαίνει πως έκοψα να είμαι Μανιάτης. Αλλά η πείρα μιας μακράς ζωής με edίδαξε ότι η καλύτερη εκδίκηση είναι η συγγνώμη. Γι' αυτό συγχωρώ και τον δημοσιογράφο – κάποτε φίλο- και τα παρασαρκώματα που τον περιστοιχίζουν, που, χωρίς να φορούν την στολή της «Βέρμαχτ», συνεχίζουν με άλλα μέσα το έργο τους.

Συγχωρώ ακόμη και τους Γερμανούς δημοσιογράφους, τραπεζίτες και πολιτικούς για όσα μας κάνουν. Κι όχι απλώς τους συγχωρώ, αλλά τους ευγνωμονώ. Από τη δική τους αγνώμονα στάση, θα ξεπηδήσει η δική μας ανάταση, η νέα εθνική μας επανάσταση. Όχι κατά των Γερμανών αλλά κατά των υπολειμμάτων του δωσιλογισμού που «κοπροκρατούν» (το ρήμα του Ελύτη) πολιτικά και οικονομικά τη δόλια πατρίδα μας.

Υ.Γ. Το πρωτότυπο κείμενο είναι δημοσιευμένο σε πολυτονικό

Πηγή: Αθηναϊκό Ημερολόγιο 2012, Εκδόσεις Φιλιππότη